

การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

The Development of Student Support System Model for Caring and Assisting
Students to Promote Their Desirable Attributes in Bualuangwitthayakhom School

มานัส เวียงวิเศษ

Manas Wiangwiset

มหาวิทยาลัยราชธานี

Ratchathani University, Thailand

Email: manatwiang@gmail.com

Received November 10, 2020; Revised April 12, 2021; Accepted April 14, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม 2) เพื่อสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และ 4) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 120 คน ซึ่งได้จากบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครองของแต่ละห้องเรียน และนักเรียน จำนวน 120 คน โดยวิธีคัดเลือกแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และ 2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมมี 5 องค์ประกอบ 2) รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับการตรวจสอบ ยืนยัน และรับรองการสร้างรูปแบบ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) ผล

การทดลองใช้การพัฒนารูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลงานวิจัยนี้สามารถนำผลการพัฒนารูปแบบระบบดังกล่าวไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; คุณลักษณะที่พึงประสงค์

Abstract

This Article aimed to study (1) the fundamental data for developing a model as the system for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School (2) to create the Student Support System Model for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School (3) to try out the Student Support System Model for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School, and (4) to evaluate the Student Support System Model for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School. A research methodology was a qualitative research. The sample was 270 evaluators consist of 15 teachers and school administrators, 15 basic education commissions, 120 parents, and 120 students. They were selected by simple random sampling. The instrument for collecting data was (1) were the interview, questionnaire, and (2) satisfaction survey form. Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows; 1) The components of developing a model as the system for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School comprised of 5 components. 2) The result of creating the Student Support System Model for caring and assisting students in Bualuangwitthayakhom School was proved with additional suggestions to make the Student Support System Model more complete and efficient. 3) The Student Support System Model for caring and assisting students in Bualuangwitthayakhom School in the operation of teachers and administrators, basic education commissions, and students were at the high level. 4) The evaluation of the Student Support System Model for caring and assisting students in Bualuangwitthayakhom School was at the highest level.

The results from this research can be used for the development of a model as the system for caring and assisting students to promote their desirable attributes in Bualuangwitthayakhom School students and to develop the quality of students of the secondary Educational Service.

Keywords: Model Development; Student Support System; Desirable Attributes.

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานนับได้ว่าเป็นหัวใจของระบบการศึกษา เพราะเป็นการศึกษาที่จัดให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ ถ้าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยคุณภาพการศึกษาถือเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาสังคม ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลก (Kongkawai, Phrakruarunsutalangkarn, Damnoen, & Khamhanphon, 2021) การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยจึงมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Damnoen, Phumphongkhochasorn, Songsraboon & Thongtao, 2021) ในการทำงานที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพในการจัดการศึกษาที่จะทำให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อคนทั้งมวลอย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับกลุ่มต่าง ๆ และคนทั้งมวลในสังคมต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษา ดังนั้นประเทศไทยจึงเกิดการปฏิรูปการศึกษาและมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษา มีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารและจัดการศึกษาให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีปัญหาสำคัญหลายประการ อาจสรุปได้ดังนี้ 1) การรวมศูนย์อำนาจไว้ในส่วนกลาง 2) ขาดเอกภาพในการบริหารในที่นี้หมายถึง เอกภาพด้านการจัดการ ด้านนโยบาย รวมทั้งเอกภาพด้านการจัดสรรและการใช้ทรัพยากร 3) ขาดประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา 4) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ใกล้ชิด 5) ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 6) ขาดการเชื่อมโยงกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งระบบ มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทำให้ ความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนำเพื่อนร่วมงานของตนสามารถเผชิญกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือและท้าทายต่างๆ จึงจะทำให้การปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงประสบผลสำเร็จ ภาระหน้าที่ดังกล่าวต้องสามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารต้องมีอำนาจและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการจัดการด้านวิชาการ ทรัพยากร การเงิน การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อีกทั้งยังควรมีการออกแบบสื่อทุกชนิดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของโรงเรียน (ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข, อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง, 2563) ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมด้านวิชาการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยการจัดอบรมครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีเทคนิคการสอนที่ใหม่ ๆ ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน เกิดความพึงพอใจและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (พอรัฐ แสงนวล, 2563) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งของความสำเร็จขององค์การจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าภายใต้สภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างสูงนั้น ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็คือ ผู้นำที่มีลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ขององค์การ และก่อให้เกิดประสิทธิผลเป็นอย่างดีแก่องค์การ (มยุรี วรรณสกุลเจริญ และ ชาญณรงค์ รัตนพนากุล, 2563)

โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกกรอบสาม โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.) ซึ่งรายงานผลการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำสูง มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการพัฒนาสถานศึกษาได้จัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาตามรูปแบบเดิมของกรมสามัญศึกษา แต่ก็ครอบคลุมขอบข่ายงานสถานศึกษาได้จัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านการประกันคุณภาพภายในนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ การร่วมมือกันแก้ปัญหา การตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน การจินตนาการสร้างภาพอนาคตที่ควรเป็น (จันจิรา น้ำขาว, 2563) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (ภูมิภควิทย์ ภูมิพงศ์ชคร, 2563) การร่วมวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555)

ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมมาช่วยการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน จะส่งผลให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง มีความเป็นอิสระ คล่องตัว และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม
2. เพื่อสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม
4. เพื่อประเมินรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการเรียนการสอนของโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และ 3) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด และสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการศึกษาองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม โดยการประชาพิจารณ์ (Public Hearing) จำนวน 10 คน โดยการจัดทำร่างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และตรวจสอบความตรงและความเหมาะสมของรูปแบบ เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม โดยทดลองใช้ในโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม ปีการศึกษา 2561 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน ด้วยการสร้างความเข้าใจและชี้แจงบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดความเข้าใจในการทดลองใช้รูปแบบ และทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานตามรูปแบบ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 270 คน โดยการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ และสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรอง (3) การส่งเสริมพัฒนา (4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข และ (5) การส่งต่อ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การสร้างการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม นำผลจากการศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มากำหนดร่างการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมพัฒนา นักเรียน กิจกรรม 5 ห่วงชีวิต กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนด้านวิชาการและทักษะอาชีพ (4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข (5) การส่งต่อ สามารถสรุปเป็นร่างการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมได้ ตรวจสอบยืนยันรับรองการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการพัฒนาองค์ประกอบที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีการวางแผนดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยเก็บข้อมูลพื้นฐาน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแล้วปรับปรุงแก้ไขข้อมูลพื้นฐานบางส่วน ofนักเรียนให้ ตรงกับความเป็นจริง การพัฒนาองค์ประกอบที่ 2 การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนสำรวจความต้องการของนักเรียน ใช้วิธีคัดกรองที่หลากหลาย วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน

และใช้ระเบียบวิธีวิจัยและผลการประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDC) การพัฒนาองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีวางแผนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามแต่ละกลุ่มที่จัดไว้ โดยออกแบบกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้วยกิจกรรม 5 ห้องชีวิต กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนด้านวิชาการและทักษะอาชีพ และจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน โดยมีการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้มากขึ้น ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม และมีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับ บริบทในแต่ละกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาองค์ประกอบที่ 4 การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อส่งต่อไปรับความช่วยเหลือ มีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปกติ และกลุ่มมีปัญหา มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ปัญหาและติดตามผลนักเรียน และมีการประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายกรณี และการพัฒนาองค์ประกอบที่ 5 การส่งต่อ มีการวางแผนในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนมีกระบวนการขั้นตอนส่งต่อที่มีความชัดเจน มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน มีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และมีครูทุกคนพัฒนานักเรียนให้เข้าใจตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหาเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งรายด้านและภาพรวม เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นไปได้ รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน (4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข และ (5) การส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามระบบและกลไกปัญหาอุปสรรค ผลลัพธ์การดำเนินงานมีการดำเนินการในด้านการกำหนดนโยบาย กำหนด

โครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่การวาง แผนการดำเนินงาน การดำเนินงานตามแผน การนิเทศกำกับติดตามปัญหาอุปสรรคผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยรูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน การกำกับติดตามผล การดำเนินงาน และการประเมินผลและรายงานผล และสอดคล้องกับจุฑาทิพย์ พงษา (2558) พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ในการคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสร้างการพัฒนารูปแบบมีการตรวจสอบยืนยันรับรองความถูกต้องเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบดังกล่าวทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้รับการตรวจสอบ ยืนยัน และรับรองการสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัญธิ์ฐิญา ไสยราช และ ฉลอง ชาตฐิ์ประชีวิน (2562) พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และสอดคล้องกับเพชริน สงค์ประเสริฐ (2554) ที่ดำเนินการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การทดลองใช้การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมในการดำเนินงานให้แก่ครูและผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีการจัดทำโครงการ กำหนดนโยบาย และวางแผนในการพัฒนาครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้ตรงกับความเป็นจริง มีการคัดกรองนักเรียน มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนโดยการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนตามแต่ละกลุ่ม มีการให้คำปรึกษาและแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน มีการวางแผนในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ และมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนโดยมีกระบวนการขั้นตอนส่งต่อที่มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยนุช สุวรรณนิทย์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2560) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการวางแผนปฏิบัติงานโดยยึดการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคใต้ตอนบน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากวิจัย

การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข และ 5) การส่งต่อ ดังแผนภาพที่ 1

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม เป็นการบริหารจัดการจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน มีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และมีครูทุกคนพัฒนานักเรียนให้เข้าใจตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหาเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

สรุป

การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน/ช่วยเหลือ/แก้ไข และ 5) การส่งต่อ โดยในการสร้างการพัฒนารูปแบบดังกล่าวได้รับการตรวจสอบ ยืนยัน และรับรองการสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม พร้อมทั้งมีผลการทดลองใช้การพัฒนารูปแบบดังกล่าวในการดำเนินงานให้แก่ครูและผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประเมินจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรนำการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัด

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนไปใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อสร้างแนวปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการที่เป็นระบบสามารถปฏิบัติได้จริงและเกิดประสิทธิผลในด้านวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาในสังกัดอื่น โดยควรให้ความสำคัญกับการศึกษาการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านอื่น ๆ หรืออาจศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลหรือความพึงพอใจในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษา แลควรศึกษาการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การปฏิรูประบบการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- จันจิรา น้าขาว. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(3), 389-402.
- จุฑาทิพย์ พงษา. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9 (พิเศษ), 93-108.
- ชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล. (2557). *การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงสำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณติต)*. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- มยุรี วรรณสกุลเจริญ และ ชาญณรงค์ รัตนพนากุล. (2563). ประสิทธิผลขององค์การ. *วารสารศิลปการจัตการ*, 4(1), 193-204
- ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข, อนุสรรา สุวรรณวงศ์ และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษา กับการรับรู้ช่องทางสื่อสารการตลาดของโรงเรียน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 129-143.
- ปิยนุช สุวรรณนิตย์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2560). การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคใต้ตอนบน. *วารสารสารสนเทศ*, 16(2), 123-134.
- พอรัฐ แสงนวล. (2563). การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการจัตการ*, 4(3), 672-685
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2554). การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 10(2), 48-64.
- ภูมิภควัชจ ภูมิพงศ์คชศร. (2563). การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(3), 591-600.
- รัฐสิฐิญา ไสยราช และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2562). ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 21(2), 15-34
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก
สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา.

อัมฤช พิชัย. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Damnoen, P.S.P., Phumphongkhochasorn, P., Songsraboon, R. & Thongtao, J. (2021). The Development
of a Large Schools Management According the King's Philosophy Model. *Psychology and
Education Journal*, 58(1), 1615–1621

Kongkawai, P.S., Phrakruarunsutalangarn, P., Damnoen, P.S.P. & Khamhanphon, A. (2021). Buddhist
Integrated of Management for the Youth Training of Moral Camp in Nakhon Si Thammarat
Province. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 3724–3728